

Date: 1st April-2026

**KREDIT-MODUL TIZIMIDA RAQAMLI TA'LIM PLATFORMALARINING
O'RNI**

Madaminov Furqatjon Shuxratjonovich

Namangan davlat universiteti

Tasviriy san'at va dizayn kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimini samarali joriy etish sharoitida raqamli ta'lim platformalarining o'rni va ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, raqamli ta'lim muhitining pedagogik samaradorligi, talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatiga ta'siri hamda mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari yoritilgan.

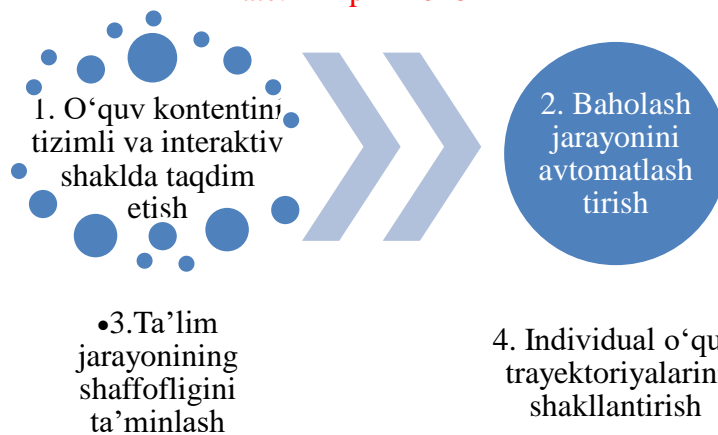
Kalit so'zlar: kredit-modul tizimi, LMS, raqamli ta'lim, ECTS, mustaqil ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, masofaviy ta'lim, raqamli ta'lim platforma, markazda talaba yondahuvi, kredit birliklari, individual trayektoriyalari, rag'batlantirish.

Globalashuv va raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish strategik ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, kredit-modul tizimining joriy etilishi ta'lim jarayonini xalqaro standartlarga moslashtirish, akademik mobillikni ta'minlash va talaba markazli yondashuvni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu tizim Yevropa kredit transfer va jamg'arish tizimi tamoyillariga asoslanadi. Zamonaviy ta'lim tizimini raqamli texnologiyalarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Shu sababli raqamli ta'lim platformalari kredit-modul tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Kredit-modul tizimi talabaning o'quv yuklamasini kredit birliklari orqali baholash va o'quv jarayonini modullar asosida tashkil etishga qaratilgan tizimdir. Ushbu yondashuv ta'lim jarayonida natijaga yo'naltirilganlikni ta'minlaydi. Mazkur tizimning ilmiy asoslari David A. Kolbning tajribaviy o'rganish nazariyasiga borib taqaladi. Unga ko'ra, bilimlar tajriba orqali shakllanadi va mustaqil faoliyat orqali mustahkamlanadi. Shuningdek, Benjamin Bloom tomonidan ishlab chiqilgan taksonomiya talabalarning bilim olish darajalarini bosqichma-bosqich rivojlantirishga xizmat qiladi. Raqamli ta'lim platformalari o'quv jarayonini boshqarish, nazorat qilish va baholashni avtomatlashtiruvchi tizimlardir. Amaliyotda keng qo'llanilayotgan platformalar qatoriga Moodle, Google Classroom va Blackboard kiradi.

Ushbu platformalar quyidagi pedagogik imkoniyatlarni yaratadi:

Date: 1st April-2026

1. O'quv kontentini tizimli va interaktiv shaklda taqdim etish: Raqamli ta'lim platformalari o'quv materiallarini modul va mavzular bo'yicha tizimli ravishda joylashtirish imkonini beradi. Bu nafaqat talabaning materialni izchil o'rganishini ta'minlaydi, balki interaktiv elementlar (quizlar, video, simulyatsiyalar) orqali bilimni mustahkamlashga yordam beradi. Talaba passiv o'rganuvchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadi. Raqamli platformalar o'rganishni qiziqarli va samarali qiladi.

2. Baholash jarayonini avtomatlashtirish: LMS tizimlari testlar, topshiriqlar va nazorat ishlari natijalarini avtomatik hisoblaydi. Bu o'qituvchi uchun vaqtni tejash va baholashdagi inson xatosini kamaytirish imkonini beradi. Shuningdek, talaba uchun real va tezkor natija beradi. Baholashning shaffofligi va tezligi o'quv jarayoniga ishonchni oshiradi, talabaning o'zini rivojlantirishga intilishini rag'batlantiradi.

3. Ta'lim jarayonining shaffofligini ta'minlash: Platformalar o'quv jarayonini kuzatish, topshiriqlar holatini ko'rish, natijalarni tahlil qilish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, o'qituvchi va talaba o'rtasida ochiq va aniq aloqani ta'minlaydi. Shaffoflik akademik halollikni rag'batlantiradi va ta'lim sifatini oshiradi. Talaba o'z rivojlanishini real vaqt rejimida kuzatadi.

4. Individual o'quv trayektoriyalarini shakllantirish: Har bir talabaning o'quv ehtiyojlari va qobiliyatiga mos yo'nalishlarni yaratish mumkin. Raqamli platformalar yordamida talaba o'z sur'atida o'rganadi, mustaqil mashqlarni bajaradi va qiyin mavzularni chuqurroq o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Individual trayektoriyalar talabaning o'z-o'zini boshqarish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, shu bilan birga ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Raqamli ta'lim platformalari nafaqat texnologik vosita, balki pedagogik jarayonni tubdan o'zgartiruvchi kuch hisoblanadi. Ular talabaning faoliyatini markazlashtiradi, o'rganishni interaktiv, shaffof va moslashuvchan qiladi. Shuningdek, o'qituvchilarga nazorat va baholashni samarali olib borish imkonini yaratadi. Natijada, ta'lim sifati oshadi va talaba o'z-o'zini rivojlantirishga rag'batlanadi. UNESCO ma'lumotlariga ko'ra, raqamli platformalar ta'lim sifatini oshirish va ta'limga kirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Kredit-modul tizimining muhim jihati - talabaning mustaqil ta'limiga ustuvor ahamiyat berilishidir. Bu jarayon Lev Vygotskyning ijtimoiy-konstruktivistik nazariyasi bilan asoslanadi. Unga ko'ra, bilim faol o'zlashtiriladi va ijtimoiy muhit orqali rivojlanadi.

Date: 1st April-2026

Kredit-modul tizimida raqamli ta'lim platformalaridan foydalanish orqali talabalarni mustaqil o'rganishni qo'llab-quvvatlaydi, reflektiv fikrlashni rivojlantiradi, o'z-o'zini nazorat qilish imkonini beradi. Natijada, talaba passiv o'rganuvchidan faol ishtirokchiga aylanadi.

Raqamli platformalar quyidagi ustunliklarga ega:

1. Moslashuvchan ta'lim muhiti: Raqamli platformalar talabalarga o'quv kontentini shaxsiy ehtiyojlariga moslashtirish imkonini beradi. Masalan, Moodle va Google Classroom yordamida talaba o'z sur'atida o'rganadi, materiallarni qayta ko'rib chiqadi yoki chuqurroq mashq qiladi. Bu ta'lim jarayonini individual trayektoriyalar asosida shakllantirishga yordam beradi. Moslashuvchanlik talabning o'z-o'zini boshqarish va mustaqil o'rganish qobiliyatini oshiradi, pedagogik jarayonni yanada samarali qiladi.

2. Vaqt va makondan mustaqillik: Onlayn platformalar orqali talabalar darslarni istalgan vaqtda va istalgan joyda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Tadqiqotlarga ko'ra, masofaviy ta'lim orqali bilim olish samaradorligi an'anaviy darslarga nisbatan o'rtacha **20–30% ga yuqori** bo'lgan. Bu imkoniyat talabalarni o'z vaqtini samarali boshqarishga o'rgatadi va o'rganish jarayonini qiziqarli qiladi.

3. Resurslardan samarali foydalanish: Raqamli platformalar kitoblar, video, interaktiv modullar va testlarni yagona tizimda jamlab, talabalarga qulay shaklda taqdim etadi. Shu bilan birga, o'qituvchilar resurslarni boshqarish va yangilashni oson amalga oshiradi. Resurslarni samarali taqsimlash va tizimli taqdim etish o'quv jarayonini optimallashtiradi, materiallarni qayta ishlash va mustahkamlash imkoniyatini oshiradi.

4. Real vaqt monitoring: Platformalar o'quv jarayonini avtomatik kuzatish va baholash imkonini beradi. Masalan, LMS tizimlari test natijalarini, topshiriqlar holatini va talabning faoliyatini real vaqt rejimida ko'rsatadi. Bu nafaqat o'qituvchiga, balki talabalarga ham o'z natijalarini tahlil qilish imkoniyatini beradi. Real vaqt monitoringi ta'lim jarayonining shaffofligini oshiradi, muammolarni tez aniqlash va tuzatishga yordam beradi, natijada ta'lim samaradorligi oshadi. Raqamli ta'lim platformalari oliy ta'limning sifatini oshirishda strategik ahamiyatga ega. Ular nafaqat ta'limni moslashuvchan va individual qiladi, balki talabning mustaqil faoliyatini

Date: 1st April-2026

rivojlantiradi, vaqt va resurslarni tejash imkonini beradi hamda jarayonni shaffof va nazorat qilinadigan qiladi. Shu bilan birga, statistik ma'lumotlar platformalarning samaradorligini tasdiqlaydi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli ta'lim platformalari kredit-modul tizimining samarali ishlashida muhim omil hisoblanadi. Ular ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, talabalarning mustaqil ta'limini rivojlantirish va global standartlarga moslashishda muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. David A. Kolb. *Experiential Learning*. – 1984. – pp. 20–38.
2. Benjamin Bloom. *Taxonomy of Educational Objectives*. – 1956. – pp. 18–25.
3. Lev Vygotsky. *Mind in Society*. – 1978. – pp. 86–90.
4. European Commission. *ECTS Users' Guide*. – 2015. – pp. 11–20.
5. UNESCO. *Education in a Digital World*. – 2020. – pp. 45–60.
6. World Bank. *World Development Report 2021*. – pp. 120–135.

